

Öppningsanförande i sammandrag, SLC Nyland vårmöte 25.6.2020 i Vanda //Thomas Antas

Bästa nyländska producenter! Vi samlas idag till vårt vårmöte i juni med stöd av en speciallag. Den här våren har varit mycket speciell, för att inte säga unik. Coronakrisen har påverkat våra liv på många sätt. Landets regering har vidtagit olika åtgärder för att stävja pandemin.

I ett skede isolerades hela Nyland från övriga delar av landet. Aldrig förr har människornas rörlighet begränsats på det sättet, inte ens under krigsåren. Det är ännu alltför tidigt att utvärdera den förda politikens ändamålsenlighet. De ekonomiska följderna av krisen kommer med säkerhet att vara massiva, både här hemma, i Europa och globalt.

Den stora massan av jordbruk har inte påverkats särskilt mycket av coronapandemin, men vissa sektorer inom primärproduktionen har drabbats hårt. Alla de som har producerat för HoReCa-sektorn har fått sin marknad förstörd, då alla restauranger stängde sina dörrar över en natt. Detta gäller särskilt olika former av grönsaksodling, men även nötköttssektorn, då marknaden för värdedelar har sviktat. De producenter som är beroende av utländsk säsongsarbetskraft har också fått söka nya lösningar. Många lever fortfarande i stor osäkerhet och flera minskade på sin produktion, då det under våren inte fanns några garantier för att det skulle finnas arbetsfolk att tillgå för skördearbetet.

Trots att allt inte har löpt smärtfritt eller felfritt, känner jag en viss stolthet över vår förmåga att hantera svåra situationer i Finland. Vi har en handlingskraftig regering, våra skolor ställde på några dagar om sig till distansundervisning, vi har alla fått lära oss nya sätt att mötas, en stor mängd finländare var genast beredda att lappa behovet av säsongsarbetskraft och så vidare. Det här är inte situationen i alla världens länder.

Den politiska apparaten har börjat förbereda sig för tiden efter corona både här hemma och i Europeiska unionen. Rent konkret har det för vår näring bland annat inneburit att jordbrukets utvecklingsfond fick en tilläggsatsning på 70 miljoner euro i årets fjärde tilläggsbudget.

EU-kommissionen har aviserat en förhöjning av anslagen i EU:s framtidsbudget både i första och andra pelaren. Det är ändå skäl att notera att anslagen minskar, jämfört med nuvarande finansiering också efter förhöjning. Dessutom har kommissionen aviserat en covid-19-satsning på 15 miljarder euro. Detta så kallade återhämtningsanlag ska användas inom de närmaste åren. Det i sin tur innebär en extra ansträngning av förvaltningen, som samtidigt borde bereda den nya programperiodens åtgärder.

Beslut om EU:s framtidsbudget borde fås under den senare hälften av innevarande år. Det är redan nu klart, att vi kommer att få minst två mellanår. Finansieringen av LFA-stödet och miljöersättningen kunde tryggas för detta år, men den framtida finansieringen under mellanåren kommer att kräva betydande satsningar och intressebevakning. Coronakrisen har inte gjort det lättare att lösgöra pengar för jordbruk och miljöhänsyn.

Arbetet med utformningen av jordbrukets olika stödsystem pågår både nationellt och inom EU. Våra nationella strategier måste följa de europeiska Farm to Fork- och biodiversitetsstrategierna. Villkorlighet och de europeiska så kallade ekosystemen kommer också att påverka vårt nationella miljöstödsystem. Jag gissar säkert inte helt fel om jag gissar att element av klimatarbete också kommer att ha en plats i vårt stödsystem under nästa period.

Från jordbrukarkåren höjs allt högre röster om att vi borde stöda produktion. Allt flera ifrågasätter det vettiga i att stöda verksamhet som inte leder till produktion av livsmedelsråvara. Samtidigt finns ett relativt hårt tryck på att premiera icke-produktiva värden, så som kolbindning, biodiversitet, vattenskydd och så vidare. Är vi kapabla att skilja på dessa? Kan vi hitta mekanismer som kan främja alla dessa mål på en gång?

Det är glädjande att notera att odlingen av proteingrödor är i medvind. Ärtarealen har ökat rejält och bönarealen kännbart. Dessa grödor växer i år på cirka 43 000 hektar, vilket är anmärkningsvärt mycket. Ärtarealen är den största någonsin i Finland, drygt 25 000 hektar. Tyvärr har åtminstone en del av ökningen av proteingrödor skett på bekostnad av oljevaxter. Den sammanlagda rybs- och rapsarealen är i år så låg som 30 000 hektar, vilket är den minsta arealen på över 50 år. Minskningen av oljeväxtarealen är olycklig av flera orsaker. Våra oljevaxter är en bra källa för inhemskt proteinfoder. Vår ensidiga odling speciellt i bland annat Nyland är betjänt av oljeväxtodling och dessutom berikar de gula fälten både landskap och olika insekters möjlighet att leva. Vi har bara ett större oljepresseri och det skulle vara mycket olyckligt om grunden för dess verksamhet faller bort. Då skulle vi ha en växt mindre att arbeta med och ännu mera spannmål på en mättad marknad. Vi som producerar spannmål och andra fröväxter måste lära oss att sälja vår skörd före vi sår. Vilken mjölkproducent skulle börja söka en köpare för mjölken först efter att hen mjölkat sina kor? Frågan behöver knappast besvaras.

Jag kan inte hälsa er utan att nämna Nylandsplanen 2050, den nya landskapsplanen. Landskapsplanen är inte fastställd av landskapsfullmäktige ännu. Behandlingen fortsätter efter ett par ganska kaotiska möten. Behandlingen har dock kommit så långt att det börjar vara klart vartåt det lutar.

Vi kommer att få en landskapsplan som innehåller skyddsbezeichnungar på områden som inte är skyddade enligt lag och på vilka skyddsåtgärder inte heller har initierats. Landskapsförbundets förfarande strider till många delar mot min rättsuppfattning. Man kan på objektiva grunder fråga sig om skyddsområdesbezeichnungarna strider mot vårt grundlagstryggade egendomsskydd.

Planeringsprocessen innehåller många svagheter. Inte minst den att man i slutskedet av beredningen lyfte in områden från myrskyddsprogrammet i landskapsplanen och försedde dem med skyddsbezeichnung. Markanvändnings- och bygglagen förutsätter att markägaren tar initiativ eller åtminstone ger sitt samtycke till inrättande av skyddsområden. Så har inte skett, inte på nära vägar. Ingen har ens informerat markägarna personligen om att landskapsförbundet tänker ta bestämmanderätten över deras mark av dem. Jag tror och hoppas att planen kommer att prövas av vårt domstolsväsende.

Med dessa ord förklarar jag Nylands svenska producentförbunds vårmöte 2020 öppnat.